

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: EU:n kestävän rahoituksen taksonomia: Ilmastoa koskeva delegoitu säädös

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: EU:n kestävän rahoituksen taksonomia: Ilmastoa koskeva delegoitu säädös (E 120/2021 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Milla Kouri, valtiovarainministeriö
- kansainvälisten asiain neuvos Teemu Seppä, maa- ja metsätalousministeriö
- erityisasiantuntija Katja Tuokko, työ- ja elinkeinoministeriö
- neuvotteleva virkamies Tuomo Kalliokoski, ympäristöministeriö

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Luonnonvarakeskus
- Neova Oy
- Bioenergia ry
- Finanssiala ry
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Metsäteollisuus ry
- Pääomasijoittajat ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- WWF Suomi
- Suomen Pankki

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Suomen ilmastopaneeli

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

E-kirje koskee EU:n kestävän rahoituksen taksonomia-asetuksen ilmastoa koskevaa delegoitua säädöstä, jonka komissio antoi 4.6.2021. Neuvostossa otettiin käyttöön kahden kuukauden lisäaika, jonka takia säädöksen hyväksymisaika päättyy uuden aikataulun mukaan 8.12.2021. Teknisiin arviointikriteereihin on muodostettu ennakkoaiheuttamiskannat valtioneuvoston kirjelmällä E 85/2020 vp.

Valtioneuvoston kanta

Suomi on sitoutunut EU:n ilmastotavoitteisiin, Pariisin ilmastopöytäkirjaan ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden (Agenda 2030) toimeenpanoon. Lisäksi Suomella on kansallisesti kunnianhimoinen tavoite olla ilmastoneutraali yhteiskunta vuoteen 2035 mennessä. Komission kestävän rahoituksen hanke ja sen alaiset toimet ovat keskeisiä Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden toteutumisessa ja rahoituksessa. Kestävän rahoituksen toimien, kuten EU:n kestävän rahoituksen taksonomian, on tarpeen olla yhteensopivia keskenään ja muiden EU-kehikoiden kanssa. Valtioneuvoston näkemys koskien kestävää rahoitusta on päivitetty kestävän rahoituksen strategiaa koskevassa E-kirjeessä (E 102/2021 vp).

Suomi pitää delegoidun säädöksen tavoitetta ilmastomuutoksen hillinnän ja ilmastomuutokseen sopeutumisen rahoittamisen edistämisestä tärkeänä. Delegoidun säädöksen monien taloudellisten toimintojen teknisiä arviointikriteerejä on pidettävä pääosin onnistuneina ja tavoitteita tukevin.

Suomi pitää tärkeänä, että teknisten arviointikriteerien tulisi olla ymmärrettäviä, helppokäyttöisiä, yksitulkintaisia ja teknologianeutraaleja edistäessään samalla merkittävästi ympäristötavoitteita. Kriteerien ei tulisi luoda ristiriitaa olemassa olevan EU-lainsäädännön kanssa.

Metsätalouden osalta Suomi katsoo, että metsien käsittelyä koskevat tekniset kriteerit ovat osin vaikeasti ymmärrettäviä, tulkinnanvaraisia ja niiden täyttymisen todentaminen on vaikeaa, eikä kriteerejä voi kaikilta osin pitää tarkoituksenmukaisina. Lisäksi teknisissä arviointikriteereissä vaaditaan niiden mukaisuuden tarkastelua metsätila- tai hankinta-alueella, kun aikaisemmin metsien käytön kestävyys todentamista koskevassa EU-lainsäädännössä tarkastelu on ollut systeemistä ja tapahtunut lähtökohtaisesti maatasolla. Näitä olemassa olevia EU-työkaluja, kuten uusiutuvan energian direktiiviä tai LULUCF-asetusta, ei ole kriteereissä täysimääräisesti ja johdonmukaisesti hyödynnetty. Suomi katsoo, että yksityiskohtaisen metsätalouden säätelyn tulisi pysyä jäsenmaiden toimivallassa.

Energiaan liittyvissä teknisissä arviointikriteereissä Suomi pitää valitettavana sitä, että vesivoimaa ja bioenergiaa kohdellaan eri tavoin kuin muita vähäpäästöisiä energiamuotoja. Suomi pitää valitettavana etenkin sitä, että arviointikriteerit eivät lue kiinteitä monipolttoainekattiloita kestäväksi bioenergian osalta.

Valiokunnan lausunto MmVL 33/2021 vp

Lisäksi Suomi pitää valitettavana sitä, että komissio ei ole sisällyttänyt ydinenergiaa koskevia teknisiä arviointikriteerejä ilmastoa koskevaan delegoituun säädökseen ja pitää tärkeänä, että komissio antaa asiasta täydentävän delegoidun säädösehdotuksen viivytyksettä. Suomi kiinnittää huomiota siihen, että asiantuntija-arvioiden valmistuttua kesällä 2021, komissio ei ole antanut jäsenvaltioille lisää yksityiskohtaista tietoa tai aikataulua siitä, miten se aikoo valmistella ja edistää ydinenergiaa koskevia arviointikriteerejä. Suomi kiinnittää huomiota siihen, että päästöttömien energialähteiden asema osana taksonomiaa on varmistettava teknologianeutraaliuden periaatteita noudattaen ja että epävarmuus ydinenergian kriteereistä vaikuttaa alan investointivarmuuteen.

Suomi vastustaa delegoidun säädöksen hyväksymistä nykyisessä muodossaan, sillä delegoitu säädös ei kaikilta osin toteuta taksonomia-asetuksessa määritettyä tahtotilaa eikä kaikkia teknisille arviointikriteereille tai niiden valmistelulle asetettuja ehtoja.

Samalla Suomi tiedostaa, että ilmastoa koskevan delegoidun säädöksen viivästyminen saattaa lisätä epävarmuutta rahoitusmarkkinoilla erityisesti niille toimijoille, joita taksonomian mukaiset tiedonantovelvoitteet koskevat.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä taksonomiasta ja ilmastoa koskevasta delegoidusta säädöksestä

Maa- ja metsätalousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan ja katsoo, että Suomen tulee vastustaa EU:n kestävästä sijoittamisesta helpottavaa kehystä koskevan asetuksen (EU) 2020/852 eli niin kutsutun taksonomia-asetuksen nojalla annettavaa, ilmastoa koskevaa komission delegoitua säädösehdotusta. Valiokunta ei vastusta taksonomia-asetuksen perustavoitetta luoda kehikko rahoituksen vapaaehtoiseksi suuntaamiseksi uskottaviin ja tehokkaisiin EU:n ilmastotavoitteita edistäviin toimiin. On selvää, että EU:n ja Suomen ilmasto- ja ympäristötavoitteiden saavuttaminen vaatii merkittäviä investointeja, joita ei voida rahoittaa pelkästään julkisin varoin. Taksonomia-asetuksen raportointivelvoitteiden tarkoituksena on tuoda lisää läpinäkyvyyttä ja avoimuutta rahoitusmarkkinatoimijoille. Tämä on hyväksyttävä tavoite. Valiokunta muistuttaa kuitenkin, ettei kestävä rahoituksen kehikko vastaa lainkaan sille asetettuun tavoitteeseen, mikäli taloudelliset toimijat eivät koe siihen sisältyviä kriteerejä toteuttamiskelpoisiksi ja tavoitteiltaan hyväksyttäviksi. Tavoitteena tulee olla selkeä kehikko, jonka tieteellinen perusta on vahva ja joka kohentelee eri toimialoja ja toimijoita oikeudenmukaisesti ja johdonmukaisesti. Valiokunta toteaa lisäksi, että säätäessään yksityiskohtaiset, metsänomistajaa ja metsänhoitotoimia ohjaavat kriteerit EU astuu kansallisen metsäpolitiikan alueelle, joka valiokunnan vakiintuneen kannan mukaan kuuluu kansalliseen päätösvaltaan (E 97/2021 vp — MmVL 23/2021 vp). Näiden periaatteellisten kysymysten lisäksi ehdotus delegoiduksi säädökseksi on yksityiskohdiltaan ongelmallinen.

Komission ehdotus delegoiduksi säädökseksi koskee kahta taksonomia-asetuksen kuudesta ympäristötavoitteesta; ilmastomuutoksen hillintää ja ilmastomuutokseen sopeutumista. Ollakseen kestävä taksonomia-asetuksen näkökulmasta taloudellisen toiminnan tulee merkittävästi edistää yhtä tai useampaa kuudesta ympäristötavoitteesta, eikä se saa aiheuttaa haittaa yhdellekään näistä tavoitteista (ei merkittävää haittaa -periaate). Käsillä oleva delegoitu säädös koskee niitä teknisiä kriteerejä, joiden perusteella taloudellisen toiminnan katsotaan edistävän ilmastota-

Valiokunnan lausunto MmVL 33/2021 vp

voitteiden toteuttamista (liite 1) ja joilla sen ei katsota aiheuttavan merkittävää haittaa ympäristötavoitteille (liite 2). Valtioneuvoston kannan mukaan liitteen 1 kriteerit, jotka koskevat metsätalouden kestävyyttä ilmastotavoitteiden näkökulmasta, ovat vaikeaselkoisia, eivätkä ne ole linjassa uusiutuvan energian direktiivin ja LULUCF-asetuksen mukaisten metsiä ja bioenergiaa koskevien kestävyyskriteereiden kanssa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan myös liitteeseen 2 sisältyvät ei merkittävää haittaa -periaatteen soveltamista koskevat kriteerit ovat ongelmallisia metsätalouden osalta. Kaiken kaikkiaan ehdotetut tekniset arviointikriteerit eivät ole metsätalouden osalta taksonomia-asetuksen 19 artiklassa säädettyjen vaatimusten mukaisia, eivätkä ne vastaa taksonomia-asetuksen henkeä. Tämä on keskeinen peruste vastustaa delegoidun asetuksen hyväksymistä. Toinen peruste liittyy asetuksessa ehdotettujen teknisten arviointikriteerien aiheuttamaan hallinnolliseen taakkaan ja kolmas EU-säätelyn yleiseen johdonmukaisuuteen ja siihen heijastinvaikutukseen, joka komission säädösehdotuksella voi olla EU:n tuleviin politiikkatoimiin.

Metsätaloutta koskevat kriteerit

Valiokunta kiinnittää huomiota metsätaloutta koskevien kriteerien valmisteluprosessin ongelmiin ja valittujen kriteerien tarkoituksenmukaisuuteen. Jos tavoitteena on ohjata rahoitusta ilmaston kannalta kestäviin ratkaisuihin, vaikuttaa hyvin erikoiselta, ettei teknisten arviointikriteerien valmistelussa ole hyödynnetty olemassa olevia vakiintuneita metsäalan yhteistyön foorumeita (Forest Europe). Kaiken kaikkiaan valtioneuvoston kirjelmästä ei käy täysin ilmi, millaisen tutkimustiedon pohjalta tekniset kriteerit on valmisteltu, ja jatkossa tuleekin varmistaa, että metsäntutkijoiden osaaminen on mukana valmistelussa. Valtioneuvoston kirjelmässä todetaan, ettei komissio ole esittänyt arvioita säädösehdotuksen epäsuorista vaikutuksista. Tätä on pidettävä puutteena, sillä valiokunnan saaman lausuntopalautteen perusteella epäsuorat vaikutukset voivat olla erittäin merkittäviä Suomen metsäteollisuuden kilpailukyvyn ja toimijoiden hallinnollisen taakan kannalta.

Säädösehdotus koskee rahoitustuotteiden tuotekohtaisen raportoinnin ohella yli 500 työntekijän niin sanottuja PIE-yhteisöjä, joita ovat luottolaitokset, vakuutusyhtiöt ja reaali maailman pörssi-yhtiöt, joiden on raportoitava sijoittajia varten muun muassa taksonomian mukainen osuus liikevaihdostaan. Raportointivaatimukset koskevat suoraan ainakin kolmea Suomessa toimivaa metsäteollisuusyritystä. Käytännössä raportointivelvoitteet voivat siirtyä alihankkijoille, kuten metsäpalvelu yrityksille ja metsänomistajille, koska metsäteollisuusyritys ei muuten saa tietoa raaka-aineen alkuperästä ja metsänomistajia koskevien vaatimusten noudattamisesta. On myös mahdollista, että rahoittajat ryhtyvät laajemminkin edellyttämään esimerkiksi lainarahoituksen yhteydessä selvitystä taksonomian kriteerien mukaisuudesta. Rahoittajien voi olla helpompaa hallinnoida kaikkia rahoitustuotteitaan samoilla säännöillä kuin soveltaa kestäväan rahoitukseen erilaisia menettelyjä. On ennenaikaista arvioida, miten laajaa osuutta koko metsätalouden tuotannosta ja toimijoista uudistus koskee.

Kaiken kaikkiaan kestävä rahoituksen sääntely on suomalaiselle metsäteollisuudelle tärkeä kokonaisuus. Lähtökohtaisesti metsäteollisuus tarjoaa ratkaisuja EU:n ympäristötavoitteisiin pääsemiseksi ja pyrkii edistämään niitä monin tavoin. Vaikeaselkoisiin ja yksityiskohtaisiin teknisiin kriteereihin pohjautuva tarkastelu tuo epävarmuutta koko toimialalle. Se voi vähentää metsäteollisuuden investointeja, sillä taksonomia vaikuttaa tulevaisuudessa rahoituksen hintaan tai yhtiöi-

Valiokunnan lausunto MmVL 33/2021 vp

den houkuttelevuuteen sijoituskohteina. Tällöin metsäkadon vaara lisääntyy, kun kannuste metsänhoitoon poistuu puun myyntimahdollisuuksien vähennettyä. Metsäteollisuus, kuten mikä tahansa muukin taloudellinen toiminta, edellyttää vakaata ja selkeätä rahoitusmarkkinalainsäädäntöä, joka samalla ohjaa löytämään kunkin jäsenmaan olosuhteissa järkevät ja tehokkaat ilmastotoimet. Tätä tavoitetta palvelevat parhaiten jäsenvaltiotasoiset, yhteiset arviointikriteerit. Valiokunnan käsitys tilanteesta on se, että komission esittämässä muodossa taksomia lisää byrokratiaa koko arvoketjussa ilman, että toimille on suoraan löydettävissä tieteellistä perustetta.

Valiokunta ilmaisee huolensa siitä, ettei säädösehdotuksen vaikutuksia metsänomistajiin ole arvioitu valmistelussa. Saatujen asiantuntijalausuntojen perusteella voidaan kuitenkin todeta, että vaikka teknisten kriteerien noudattaminen olisi rahoittajalle ja rahoitusta markkinoilta hankkivalle teollisuudelle vapaaehtoista, puuraaka-aineen tuottajille kriteerit voivat tosiasiaassa muodostua pakollisiksi. Mikäli raaka-ainetta halutaan toimittaa taksonomian mukaiseen toimintaan, metsänomistajan on osoitettava kriteerien täyttyminen. Säädösehdotuksen mukaiset tekniset kriteerit ovat epäselviä ja tulkinnanvaraisia, joten metsänomistajat joutuvat hankkimaan ulkopuolista asiantuntemusta esimerkiksi sen suhteen, miten metsälökohtainen ilmastohyötyanalyysi toteutetaan. Pahimmassa tapauksessa kriteerien noudattamisen raportointi ja auditointi lisäävät merkittävästi metsänomistajien hallinnollista taakkaa ja kustannuksia. Kymmenen vuoden välein tehtävä auditointi on ajatuksena epäselvä. Ehdotuksesta ei käy ilmi, mitä muutoksia voidaan tarkkailla ja todentaa metsässä kymmenen vuoden tarkastelujaksolla. Kestävän rahoituksen kriteerien noudattamisesta ajatellaan syntyvän lisäarvoa ainakin rahoittajille ja rahoituksen kohteille, mutta on epäselvää, miten tuo lisäarvo jakautuu ketjun toimijoiden kesken. Siten ei myöskään ole tiedossa, kompensoivatko markkinat metsänomistajille aiheutuneita hallinnollisia lisäkustannuksia.

Bioenergiaa koskevat kriteerit

Komission säädösehdotuksen ilmastomuutoksen hillinnän teknisiä arviointikriteerejä koskevan liitteen 1 neljännessä luvussa määritetään kriteerit 25 energian tuotantoa koskevalle taloudelliselle toiminnolle. Luvun 4.8, 4.20, 4.24 ja 4.13 toiminnot käsittelevät bioenergian eri tuotantomuotoja. Valiokunta toteaa, että säädösehdotuksen valmistelun aikana komissio ehdotti aiemmin, että bioenergia olisi määritelty siirtymätoimeksi. Valiokunta pitää tärkeänä, että tätä siirtymäleimaa ei ole lopullisessa esityksessä, vaan kestävä bioenergian tuotanto katsotaan ilmastomuutoksen hillinnän ympäristötavoitetta suoraan tukevaksi toimeksi, joka taksonomian mukaan merkittävästi edistää ilmastomuutoksen hillintää. Bioenergiaa tulee kohdella yhdenmukaisesti muiden vähäpäästöisten energiamuotojen kanssa. Biomassan energiakäytön tavoitteena tulee olla vähennysten saavuttaminen kasvihuonekaasujen päästöissä aiheuttamatta merkittävää haittaa luonnon monimuotoisuudelle ja vesistöille sekä vaarantamatta ruokaturvaa.

Valtioneuvoston selvityksessä todetaan, että komission säädösehdotuksen bioenergiaa koskevien toimintojen kriteeristöissä on useita eroja suhteessa uusiutuvan energian direktiiviin. Edellä mainitut säädösehdotuksen neljännen luvun toiminnot sisältävät vaatimuksen siitä, että taksonomian mukaista, kiinteää biomassaa voisi käyttää vain ainoana polttoaineena sähkön tuotannossa, yhteistuotannossa ja erillisessä lämmön ja jäähdytyksen tuotannossa. Kiinteiden fossiilisten polttoaineiden käyttö on taksonomian kriteerien ulkopuolella, jolloin myöskään kiinteitä monipolttoainekattiloita ei luokitella taksonomian mukaisiksi. Kriteeristöjen mukaan jätteen poltto, kierrätyspolttoaineiden käyttö ja fossiilisten käyttö eivät siis olisi mahdollista samassa kattilassa bio-

Valiokunnan lausunto MmVL 33/2021 vp

massan kanssa. Nykyisessä uusiutuvan energian direktiivissä vastaavaa vaatimusta ainoastaan biomassan käytölle ei ole, eikä vaatimusta ole myöskään heinäkuussa annetussa uusiutuvan energian direktiivin muutosehdotuksessa. Valiokunta toteaa, että erilaisten polttoaineiden seospoltto-mahdollisuus lisää käytännössä energiamarkkinoilla joustavuutta ja ajettavuutta sekä vähentää polttoainehankinnan riskejä. Nämä tekijät edistävät uusiutuvan energian hyödyntämistä lisäävien investointien toteutumismahdollisuuksia. Samalla voidaan käyttää resurssitehokkaasti sellaisia raaka-aine-eriä energiaksi, joiden muu käyttö ei ole kuljettamisen tai käytettävyyden takia mahdollista. Suomessa monipolttoainekattiloiden on katsottu olevan kustannustehokkaita ja pienentävän riippuvuutta yhdestä ainoasta polttoainelähteestä. Monipolttoainekattilat parantavat energian toimitusvarmuutta. Valtioneuvoston kannan mukaisesti valiokunta pitää erittäin valitettavana, että komission säädösehdotuksen arviointikriteerit eivät lue kiinteitä monipolttoainekattiloita kestäväksi bioenergian osalta.

Lisäksi bioenergian käyttöä sähköntuotannossa koskevan toiminnon kriteeristö on voimassa olevaa uusiutuvan energian direktiiviä tiukempi pienten laitosten osalta. Kun uusiutuvan energian direktiivin mukaan biomassaa käyttävät alle 20 MW:n kokonaislämpötehon rajan alittavat laitokset ovat nykyisen uusiutuvan energian direktiivin soveltamisalan ulkopuolella, taksonomian arviointikriteereissä tällaista alarajaa biomassaa käyttäville laitoksille ei ole asetettu. Uusiutuvan energian direktiivin päivityksessä komissio ehdottaa, että alle 5 MW:n laitokset jäisivät soveltamisalan ulkopuolelle. Vielä yhtenä esimerkkinä taksonomia-asetuksen bioenergiaa koskevien kriteereiden eroista suhteessa uusiutuvan energian direktiiviin voidaan nostaa esiin bioenergialaitosten puuttuminen huolto- ja asennustoiminnan luokasta. Valiokunta korostaa, että EU:n bioenergiaa koskevien säädösten, kuten nyt käsiteltävänä olevan ilmastotaksonomiaa koskevan komission säädösehdotuksen ja 55-valmiuspakettiin kuuluvien direktiiviehdotusten, keskinäinen johdonmukaisuus tulee varmistaa.

Lopuksi

Valiokunnan saamissa lausunnoissa on kiinnitetty huomiota säädösehdotuksen heijastusvaikutuksiin suhteessa seuraavaan, muita ympäristötavoitteita koskevaan delegoituun asetukseen ja muihin EU:n politiikkatoimiin. Mitä tulee seuraavaan delegoituun säädösehdotukseen, valiokunta haluaa todeta, ettei ole hyväksyttävää lisätä taloudellisten toimijoiden hallinnollista taakkaa epäselvillä ja tulkinnanvaraisilla raportointivaatimuksilla, joiden tieteellistä perustaa ja tarkoituksenmukaisuutta käytännön näkökulmasta ei ole asianmukaisesti selvitetty. Valiokunta pitää tärkeänä, että sille varataan riittävästi aikaa ennakko vaikuttamista koskevan valtioneuvoston kirjelmän käsittelyyn. Asiantuntijakuulemisissa on myös tuotu esille taksonomia-asetuksen nojalla annettavien delegoitujen säädösten mahdolliset vaikutukset muihin EU:n politiikkatoimiin, kuten uudella rahoituskaudella sovellettaviin valtiontukisääntöihin, jotka tulevat käytännössä ohjaamaan myös julkisen rahoituksen käyttöä. Ottaen huomioon EU:n elpymisvälineen rahoitusta koskevista säädöksistä saadut kokemukset on pidettävä mahdollisena, että ainakin ei merkittävää haittaa -periaatteen teknisillä arviointikriteereillä on suoraa vaikutusta myös jäsenvaltioiden mahdollisuuksiin myöntää rahoitusta kansallisista tai EU:n varoista. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että taksonomia-asetusta tarkentaviin delegoituihin säädöksiin vaikuttamista jatketaan kuten tähänkin saakka tehokkaasti ja rakentavasti Suomen metsäasiantuntemukseen ja EU-tasolla tehtyyn metsäyhteistyöhön nojautuen.

Valiokunnan lausunto MmVL 33/2021 vp

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 25.11.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Anne Kalmari kesk
varapuheenjohtaja Ritva Elomaa ps
jäsen Satu Hassi vihr
jäsen Mikko Lundén ps
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Anders Norrback r
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Arto Satonen kok
jäsen Mikko Savola kesk
jäsen Jenna Simula ps
jäsen Peter Östman kd
varajäsen Jenni Pitko vihr

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Susanna Paakkola
valiokuntaneuvos Tuire Taina

Valiokunnan lausunto MmVL 33/2021 vp
Eriävä mielipide

Eriävä mielipide

Perustelut

EU:n taksonomia-asetusta tarkentava delegoitu säädös luo vapaaehtoisesti noudatettavat kriteerit rahoitusvirtojen ohjaamiseksi ilmaston kannalta kestävällä tavalla. Itse asetukset on tullut voimaan heinäkuussa 2020.

Luokituksen ulkopuolelle jääminen ei tarkoita, että toiminta olisi kiellettyä tai leimattu saastuttavaksi tai että toiminnalle ei voisi saada rahoitusta.

Suomi on sitoutunut kunnianhimoisiin kansallisiin ilmastotavoitteisiin ja toimiessaan EU:n ministerineuvoston puheenjohtajana on läpi päättänyt EU:n ilmastotavoitteiden kunnianhimon tason nostamisesta. Osana Pariisin ilmastopöytäkirjasta Suomi on sitoutunut myös yksityisten rahavirtojen ohjaamiseen tukemaan ilmastotavoitteita.

Myös rahoitusmarkkinatoimijat ovat pitkään toivoneet yhtenäisiä, tieteeseen perustuvia kriteerejä kokonaisuutena kestävämmille vihreän kehityksen sijoituskohteille.

Delegoitu säädös taksonomian ilmastokriteereistä on ensimmäinen askel kestävyysluokittelun luomiseksi.

Päästöjen vähentämisen tulee olla taksonomian ilmastoa koskevien tavoitteiden arviointikriteerien perusta. Delegoidun säädöksen tekniset arviointikriteerit tukevat taksonomia-asetuksen ilmastomuutoksen hillintää koskevia ympäristötavoitteita.

Pidämme arviointikriteerien kunnianhimon tasoa osin matalana. Delegoidun säädöksen ”ei merkittävää haittaa” -kriteerit perustuvat pääosin olemassa olevaan lainsäädäntöön ja ovat siten minimitasoa. Näistä puutteista huolimatta pidämme tärkeänä, että delegoitu säädös hyväksytään.

Taksonomian etenemisellä on suuri merkitys koko kestävä rahoituksen sääntelyn kokonaisuudelle, toisin sanoen yksityisten rahavirtojen ohjaamiselle ilmastokriisin ja luontokadon ratkaisemiseen, kiertotalouden edistämiseen sekä ilman, veden ja maaperän saastumisen vähentämiseen.

Delegoitu säädös taksonomian ilmastokriteereistä on ensimmäinen askel rahoituksen kestävyysluokittelun luomiseksi, ja sitä on mahdollista myöhemmin päivittää vastaamaan paremmin Pariisin sopimuksen mukaisesti kiristyviin ilmastotavoitteisiin.

Taksonomian uskottavuus edellyttää, että arviointikriteerien kokonaisuuteen otetaan mukaan vain todistetusti ilmastomuutoksen hillintää tai ilmastomuutokseen sopeutumista tukevia toimia. Kriteerien on voitava olla lainsäädäntöä tiukempia, sillä muuten koko taksonomia menettäisi merkityksensä.

Valiokunnan lausunto MmVL 33/2021 vp

Kestävän rahoituksen tulee olla mahdollisimman yhteensopiva muiden Euroopan vihreän kehityksen ohjelman kokonaisuuksien kanssa. Sen tulee tukea vuodelle 2050 sovitun EU:n ilmasto-neutraaliustavoitteen ja EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteiden saavuttamista.

Ilmastoa koskevasta delegoidusta säädöksestä äänestetään neuvostossa vahvistetun määräenemistön mukaisesti. Sädöksen kaataminen vaatii vähintään 72 % neuvoston jäsenistä ja lisäksi vastustavien maiden väkiluvun on oltava vähintään 65 % EU:n väestöstä. Valtioneuvoston EU-sihteeristöltä saatujen arvioiden mukaan säädöksen kaatuminen on epätodennäköistä.

Toisin sanoen delegoidun säädöksen kumoamista ajava kanta ei tosiasiallisesti vaikuttaisi säädöksen sisältöön tai sen hyväksymättä jättämiseen.

Jos delegoitu säädös kumottaisiin, se vaikuttaisi kielteisesti Suomen ja EU:n ilmastotavoitteiden sekä Pariisin sopimuksen toteuttamiseen.

Tässä vaiheessa delegoitua säädöstä vastaan äänestäminen ei myöskään edistäisi Suomen EU-vaikuttamista, koska olemme taksonomia-asetuksen valmistelun yhteydessä olleet mukana hyväksymässä komissiolle oikeuden delegoitujen säädösten antamiseen emmekä siinä yhteydessä ole vaatineet delegoinnin sisällön rajaamista.

Katsomme, että delegoidun säädöksen kumoamista ajava linja on Suomen etujen vastainen ja aiheuttaa haittaa ilmastotavoitteiden toteutumiselle ja luo kuvan, ettei Suomi tue ajatusta taloudellisen ohjauksen kokonaiskriteeristöstä, jonka tavoitteena on varmistaa, että voimme vastata ilmasto-, ympäristö- ja biodiversiteettihaasteisiimme myös taloudellisesti kestävien investointien kautta.

Yllä olevin perustein katsomme, että Suomen tulee tukea delegoidun säädöksen hyväksymistä neuvoston äänestyksessä.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että suuri valiokunta ottaa edellä olevan huomioon asian käsittelyssä.

Helsinki 25.11.2021

Satu Hassi vihr
Jenni Pitko vihr